

Arkivsak: 17/03584-22

Referanser:

«Uttalelse fra Mellomkirkelig Råd 28. november 2014 om retur av konvertitter»
(<https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/mellomkirkelig-rad/2014/protokoller/uttalelse-om-konvertitter-28-nov-2014.pdf>)

Saksdokumenter:

Forslag til uttalelse: **Vår behandling av konvertitter som søker asyl, må endres!**

Som bakgrunnsstoff:

«Hørings svar til NOU 2017: 8 Særdomstoler på nye områder? Høringsuttalelse fra Kirkerådet», datert 30.11.2017
(https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/for-medarbeidere/horingsuttalelser/hoeringsvar_nou_2017_8_saerdomstoler_nye_omraader_november_2017.pdf)

«Tro, håp og forfølgelse II. Har kristne konvertitter fra Iran behov for beskyttelse? Ny, utvidet og oppdatert rapport» 2017
(<http://www.noas.no/wp-content/uploads/2017/07/Tro-haap-og-forfolgelse-II.pdf>)

Mellomkirkelig råds arbeid for konvertitter som søker asyl i Norge – forslag til uttalelse fra MKR

Sammendrag

Mellomkirkelig råd er, sammen med søsterkirker både i og utenfor Norges Kristne Råd, bekymret for utlendingsmyndighetenes vurdering av troverdighet i konvertittsaker og vurdering av risiko ved retur til hjemland.

Som det fremgår av saksorienteringen har det over år blitt arbeidet målbevisst for å endre norske utlendingsmyndigheters praksis på begge områder.

Uttalelsen som foreslås vedtatt på rådsmøtet, gir på nytt konkrete forslag til hvordan konvertitters rettsikkerhet kan sikres gjennom gode prosesser i behandlingen av asylsøknadene deres. Videre at behandlingen av klage på avslag og/eller vurdering av konvertering som ny årsak til ny søknad om asyl.

Uttalelsen er tenkt adressert til regjeringen ved statsministeren og sendes i kopi til de parlamentariske lederne i Stortinget, til Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Landinfo.

Forslag til uttalelse følger vedlagt.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd vedtar uttalelsen «Vår behandling av konvertitter som søker asyl, må endres!»

Uttalelsen vedlegges protokollen.

Saksorientering

Retten til religionsfrihet er en grunnleggende menneskerettighet, nedfelt i artikkel 9 i Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK). EMK er inkorporert i norsk lov og skal gis forrang dersom øvrig norsk lov er i strid med konvensjonen. Flyktningkonvensjonen inkluderer forfølgelse på grunn av religion i definisjon av en flyktning. Det vil være i strid med flyktningkonvensjonen å sende mennesker som har søkt beskyttelse i Norge, tilbake til hjemlandet, dersom de der risikerer forfølgelse på grunn av religion.

I en del asylsaker, blant annet med fra personer fra Afghanistan, Iran og Irak, blir konvertering fra islam til kristendommen anført som grunnlag for frykt for forfølgelse ved retur til hjemlandet. Konverteringen kan ha skjedd før eller etter ankomst til Norge.

Norske myndigheter kan ikke pålegge asylsøkere å begrense sin trosutøvelse eller skjule sin tro ved retur til hjemlandet. Det er bred enighet om at det ikke kan stilles krav til diskresjon (å skjule sin tro) for å unngå forfølgelse. I praksis er det likevel det som skjer når utlendingsforvaltningen unnlater å vurdere søkerens trosidentitet. Forvaltningen vurderer kun eventuelle religiøse aktiviteter personen tidligere har utført. Det er imidlertid trosidentiteten som skal vernes, trosutøvelse/aktivitet er et resultat av trosidentiteten.

Spørsmålet om troverdighet er avgjørende i konvertittsaker, det vil si spørsmålet om hvorvidt konverteringen er reell eller ikke. For å kunne gjøre en rettssikker vurdering av troverdighet, er det av stor betydning at det avholdes nemndsmøte der asylsøkeren gis mulighet til å forklare seg muntlig, jf. utlendingsforskriftens § 16-9.

Redegjørelse for trosvandringen og trosskiftet som har foregått, kan best gis av den det selv gjelder. Muntlig høring er viktig både for å sikre at de som har et reelt behov for beskyttelse får det, og for å hindre at konvertering uriktig påberopes kun for å få oppholdstillatelse i Norge.

I saker der en reell konvertering eller anført trosidentitet kan innebære risiko for forfølgelse ved retur, bør det som hovedregel avholdes nemndsmøte med personlig fremmøte dersom det er tvil om konverteringen/trosidentiteten er reell. Unntaket kan være saker der det er åpenbart at anførselene ikke vil føre fram, eller hvor det er åpenbart at asylsøkeren har rett til beskyttelse.

«Konvertittavtalen» og dagens situasjon:

24. mai 2016 kunne avisen Dagen melde at det var inngått en «Konvertittavtale mellom KrF og regjeringen». Kirkesamfunnene skulle ifølge oppslaget selv få plukke ut eksperter som skal hjelpe Utlendingsnemnda til å kjenne igjen de ekte konvertittene. Geir Toskedal fra KrF var sentral i å fremforhandle avtalen, som var i tråd med regjeringserklæringen fra tre år tidligere. (Se: <http://www.dagen.no/Nyheter/asyls%C3%B8kere/Konvertittavtale-mellom-KrF-og-regjeringen-344177>).

Avtalen skulle til en viss grad etterkomme kravene fra Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd (se nedenfor) og andre kirkesamfunn. Avtalen ble inngått i slutten av mai i forfjor, mens selve instruks(e) som fulgte avtalen først kom i desember 2016, med ytterligere instruks(er) våren 2017.

Informasjon om avtalen kom fra departementet i skriv av 9. desember 2016: «Styrking av saksbehandlingen i konvertittsaker» (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/styrking-av-saksbehandlingen-i-konvertittsaker/id2523364/>). Avtalen skulle gjelde fra 1. januar 2017 til 1. januar 2018 og hadde fem hovedpunkter:

1. Landinfo, Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) er bedt om å invitere til et felles, årlig høynivå kontaktmøte med Den norske kirke og andre sentrale frikirkelige trossamfunn og organisasjoner.
2. UDI og UNE er bedt om å avholde separate dialogmøter med sentrale menigheter og trossamfunn.
3. UDI og UNE er bedt om å invitere fagpersoner til kurs/foredrag for saksbehandlere og beslutningstakere. Den norske kirke og andre sentrale frikirkelige trossamfunn og organisasjoner bør selv få foreslå foredragsholdere.
4. Det opprettes en pool med ressurspersoner som UNE kan involvere i spesielt vanskelige saker som angår troverdigheten av søkerens indre overbevisning. Bruk av ordningen vil ikke bli en rettighet for den enkelte søker.
5. Justisdepartementet har bedt Den norske kirke konkretisere innholdet i den religiøse kompetansen kirken ønsker å bidra med, slik at departementet kan vurdere om det er behov for å opprette spesialiserte enheter med tilsvarende kompetanse i UDI og/eller UNE.

Konvertittavtalen har ikke ført til dokumentert endring av behandlingen av konvertitter hos norske utlendingsmyndigheter. I beste fall har avtalen i perioden den var i funksjon, ført til kontaktpunkter mellom kirkesamfunnene (og noen andre tros- og livssynssamfunn) som ikke var der tidligere. Ut over det må vi dessverre si at den kun medførte en ganske betydelig del merarbeid hos kirkesamfunnene (blant annet i det å finne fagpersoner til foredragsvirksomhet og til en spesialisert enhet, pkt. 3 og 4 ovenfor) som verken har blitt benyttet, eller – naturlig nok - har hatt effekt for behandlingen av enkeltsaker.

Kirkelig engasjement og vurdering av behandlingen av konvertitter

Den norske kirke har, sammen med sine søsterkirker i Norge og gjennom Norges Kristne Råd, gjentatte ganger påpekt at behandlingen av konvertittsaker – særlig i klageinstansen i UNE og i domstolene – er mangelfull og i strid med det kirken oppfatter som rettssikker behandling av konvertittsaker.

Senest har dette blitt tatt opp i Høringssvar til NOU 2017: 8 Særdomstoler på nye områder? Høringsuttalelse fra Kirkerådet av 30.11.2017.¹ I høringssvaret ble følgende mangler i UNEs behandling nevnt:

- Manglende kontradiksjon²
- Flere tilfeller uten kontradiksjon knyttet til springende punkter i avgjørelsesgrunnlaget
- Manglende muntlighet
- Manglende partsprosess

Mellomkirkelig råd deltok også i arbeidet med rapporten «Tro, håp og forfølgelse 2»³ fra 2017 (sammen med Bispemøtet i Den norske kirke, NOAS, Stefanusalliansen og Norges Kristne Råd) der både risiko ved retur og spørsmålet om troverdighet ble behandlet. Rapporten gav syv anbefalinger (s. 77 i rapporten) for å sikre god og rettssikker behandling av konvertitter i

¹ [https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/for-](https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/for-medarbeidere/horingsuttalelser/hoeringssvar_nou_2017_8_saerdomstoler_nye_omraader_november_2017.pdf)

[medarbeidere/horingsuttalelser/hoeringssvar_nou_2017_8_saerdomstoler_nye_omraader_november_2017.pdf](https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/for-medarbeidere/horingsuttalelser/hoeringssvar_nou_2017_8_saerdomstoler_nye_omraader_november_2017.pdf)

² Rettsprinsipp som innebærer at ingen skal kunne dømmes (i dette tilfellet: *vurderes*) uten at de først får mulighet til å uttale seg om saken og gjøre seg kjent med beskyldningene som er rettet mot dem (Her: *vurderingene* som er gjort av dem som får rettskraftig betydning. Dette innebærer at de ikke blir trodd eller at deres situasjon ikke blir vurdert som alvorlig nok for å gi asyl og de må derfor må forlate landet).

³ <http://www.noas.no/wp-content/uploads/2017/07/Tro-haap-og-forfolgelse-II.pdf>

Norge. Blant annet ble det anbefalt å bruke 5-trinnsmodellen fra LHBTI-saker som modell også for konvertittsaker.

Fra Den norske kirkes side er det et sterkt ønske – i tråd med punktene ovenfor – at det gis mulighet for å føre vitner som i en ordinær partsprosess i konvertittsaker, at vitnene kommer fra lokalmenigheter og -miljøer hvor konvertittene er kjent, og at UNE og eventuelt domstolene tillegger vitneutsagn vekt i tråd med deres teologiske og sjelesørgeriske kompetanse og deres kjennskap til konvertittene det gjelder. Dette mener MKR vil sikre bedre og mer sikker behandling av søknader/klager og også sikre bedre prosesser i behandlingen av asylsaker som omhandler konvertitter.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Det vil ikke være noen økonomiske konsekvenser for MKR som en følge av vedtatt uttalelse.